

Grad v jami.

Na Notranjskem, ne daleč od postonjske jame, v strašno pustem kraju, ki je bolj pustinji podoben, nego človeškemu prebivališču, leži grad, ki se po nemško „Lueg“ imenuje. Videti je, kakor da bi narava ta kraj brez vse lepote pustila, kajti kamor koli se ozré oko, ne vidiš družega, nego samo golo skalovje, ki strmo kipi v oblake. Neizmerno brezdno zijá pod tem skalovjem, v katero se bližnji potok s strašnim gromom pogrezuje, več ur pod zemljo teče, in se potem pri Vipavi na zemljo prikaže. Pod veliko pečino, ali bolje rečeno v jami, stoji grad, ki je dandanes popolnem zapuščen in malo ne razvalina.

Ta grad je pozidal neki nemški vitez po imenu Erazem. V srednjem stoletju so slovelo daleč po svetu. Imé mu je bilo tudi Erazem.

Erazem je bil zelo srčan in pogumen vojak, zato je ga so vsi tedanjí plemenitaži kranjske, štajerske in koroške dežele šteli med prve junake tedanje dóbe.

Neciga dné se zgodí, da ubije v dvojni cesarskega dvoraniča. Zaradi tega uboja ga denejo v okove in obsodijo na smrt; a s pomočjo svojega prijatelja pobegne iz ječe ter se poda na Kranjsko v grad svojih pradedov. Tukaj najde svojih 12 zvestih služabnikov, katerim je bil pri svojem odhodu grad v oskrbovanje izročil, ter začne z njimi ropati, ne brinè se ne za postave ne za pravico.

živeli vitezi največ od rôpa, ter so bili kakor razbojniki, ki živé od tega, kar si priplénijo. Tako je bil tudi Erazem strah in trepet vsem popotnikom, posebno trgovcem, ki so potovali v obližji njegovega gradu. V 15. stoletju je tú gospodoval poslednji Erazmovega rodú, katerega imé je zaradi njegove hrabrosti in pogumnosti

Dve celi leti so ga iskali in lovili, a vse zaman, ker nihče nij znal, kje da je. Tedanji tržaški poglavar, Gašpar Ravbar, dobí od cesarja povelje, da ima Erazma bodi si živega ali mrtvega sodnji predati. Ravbar nij imel mnogo vojakov, a prizadeval si je vse, da izvrši cesarjevo povelje. Nu, tudi ta bi ga ne bil dobil v pest, ako bi ne bil Erazem tako predrzen, in bi ne bil tržaškega poglavarja sam nase opozoril. Kmalu zasledé njegov grad ter ga obkóljijo. Toda na prvi pogled se jim pokaže, da je nemogoče trdnemu gradu se približati, zatorej sklenejo Erazma z gladom prisiliti, da se jim predá.

A zeló so se motili. Erazem se svojim sovražnikom posmehuje in jim da povedati, da v tem, ko oni v mrzlej zimi gladujejo, se on pri gorkej peči gosti. V dokaz tega jim izpustí po vrvi pečenega vola. O velikej noči jim pošlje zopet nekoliko pečenih in tolstih jagnjičev, ter prosi tržaškega poglavarja, da bi smel svojega zvestega slugo Franja brez nevarnosti poslati do njega. Tržaški poglavar Ravbar privoli v to; ali kako se začudi, ko mu ta prinese polno košarico zrelih jagod in érešenj. Zdaj poglavar vidi, da svojega namena ne bode dosegel, ter se je že mislil s svojimi vojaki v Trst vrniti. Pri tej priči mu pride na misel, ali bi ne bilo mogoče zvestega slugo Franja podkupiti, da mu svojega gospodarja Erazma izdá. In res! Franjo se da podkupiti, ter pové sovražnikom, na katerem kraji Erazma najlaže ustrelé. Tako se je tudi zgodilo. Ko pride Erazem na zaznamovano mesto, v istem trenutku počí puška in Erazem pade mrtev na tla!

To je bil poslednji gospodar predjamskega grada, v katerem se dandanes ne vidi družega nego razvalina.

Iz grada je bil pod zemljo napeljan pot, ki je peljal v Nanoški gozd. Tem potem so v grad dobivali vse, česar jim je bilo treba, a nihče nij znal za pot, po katerem so hodili iz grada.

Plemenito srce.

V mestu Florenci na Laškem je živel pošten in bogat trgovec. Ko se je necega dne o polnoči vračal z daljnega potovanja domóv, čuje ubozega kovača Jakoba, ki je še vedno delal in koval v kovačnici. To se trgovcu čudno zdi; zatorej stopi v kovačnico, da bi kovača vprašal, čimu se toliko trudi, da si še celó potrebnega počitka po noči ne privošči.

„Zase,“ odgovori kovač, „že po dnevi dosti zaslužim, a po noči delam za svojega starega prijatelja, katerega je velika nesreča zadela. Pred nekaj dnevi mu je zgorela hiša in vse, kar je imel. Siromak zdaj nema toliko, da bi preživel ženo in dvoje otrok. Da mu njegovo breme saj nekoliko olajšam, vstanem vsak dan dve uri bolj zgodaj, kakor sem drugokratí vstajal, in zvečera grem tudi dve uri pozneje spat. Tako denem zaslužek od dveh dnevov vsak teden na stran, ki ga dam ubozemu prijatelju, da pomore sebi in svojej družini. Ako bi imel, kakor nemam, rad bi mu zdatneje pomagal, ali sam sem ubožen in ne morem, da bi mu drugače pokazal, kako se mi smili on in njegovim otroci.“

„Vidim, ljubi moj Jakob, da imate dobro in plemenito srce,“ reče trgovec; „a tega sem še bolj prepričan, ker ne morem verjeti, da bi vam vaš prijatelj kdaj tudi povrnil, kar ste mu zdaj posodili.“